

Giriş: Kurban, kurban bayramı günlerinde ibadet niyetiyle belli hayvanlardan birini keserek yapılan bir ibadettir. Kurban ibadeti, mahiyet itibari ile farklı olsa da Hz. Adem'e kadar uzanmaktadır. (Bkz.Maide,5/27) Ama günümüzdeki anlamıyla, İslam'da Kurban'ın tarihçesi, Hz. İbrahim Peygamber ile başlar. (Bkz. Saffat, 37/99-109) Kurban, İslam'ın mali ibadetlerinden biridir. Kurban Nedir? Sözlükte "yaklaşmak, Allah'a yakınlık sağlamaya vesile olan şey" anlamına gelen kurban, dini bir terim olarak, "ibadet maksadıyla belirli bir vakitte belirli şartları taşıyan hayvanı usulince boğazlamak, ya da bu şekilde boğazlanan hayvan" demektir. Arapça'da bu şekilde kesilen hayvana udhiyye denilir. (İlmihal, 2, TDV, s.1) Kurbanın türleri: Kurbanın Dini Türleri ve Kurban Şartları: Kurbanda Niyetin Türleri: Kimler Kurban Kesmele İhtiyaçları: Ergenlik çağına giren, zengin, mukim (yolcu olmayan) her erkek ve kadın için kurban kesmekle yükümlüdür. Buradaki zenginlikten maksat; kişinin temel ihtiyaçlarından başka 80.18 gr. Altın veya bunun kıymetinde mal veya paraya sahip olmasıdır. Zekattaki zenginlik ölçüsü ile, kurbandaki zenginlik ölçüsü aynı olmakla beraber, zekatta olduğu gibi, malın artıcı olması şart olmadığı gibi, zenginlikten bir yıl geçmesi de gerekmez. Daha fakir iken, kurban kesme günlerinde yukarıda zikredilen zenginlik ölçüsüne ulaşan kimse, kurban kesmekle yükümlüdür. Kurbanlık Hayvanla İlgili Şartlar: Kesim İşlemi Nasıl Yapılmalıdır? Kurbanın Eti ve Diğer Parçaları Nasıl Değerlendirilmelidir? Sonuç: Kurban ibadeti sebebiyle mukim ve mukim olmayanlar, Allah'ın verdiği sayısız nimetlere karşı şükretmiş ve günahlarının bağışlanmasını dilemiş olurlar. Allah'a teslim oluşları ve yaptıkları bağışlarla pek çok sevap ve hayırlara ulaşırlar. Şiir: Bayram yeni elbise giyenlere değildir; Fakat bayram azab (vaid)'dan korkanlar içinindir. İSLAM'DA KURBAN ve HUKUKLARI Kurban, kurban bayramı günlerinde ibadet niyetiyle belli hayvanlardan birini keserek yapılan bir ibadettir. Kurban ibadeti, mahiyet itibari ile farklı olsa da Hz. Adem'e kadar uzanmaktadır. (Bkz.Maide,5/27) Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın buyurduğu: 168; 164; 164; 166; 163; 165; 164; 167; 166; 1571; 165; 1605; 167; 164; 1577; 1613; 1580; 164; 1593; 164; 164; 168; 1606; 164; 1575; 1605; 164; 1606; 1587; 164; 1603; 1611; 1575; 1604; 1616; 1610; 164; 1584; 1618; 1603; 1615; 1585; 1615; 1608; 1575; 1575; 1587; 1618; 1605; 1614; 1575; 1604; 1604; 1617; 1614; 1607; 1616; 1593; 1614; 1604; 1614; 1609; 1605; 1614; 1575; 1585; 1614; 1586; 1614; 1602; 1614; 1607; 1615; 1605; 1605; 1617; 1616; 1606; 1576; 1614; 1607; 1616; 1610; 1605; 1614; 1577; 1616; 1575; 1604; 1618; 1571; 1614; 1606; 1618; 1593; 1614; 1575; 1605; 1616; 1601; 1614; 1573; 1616; 1604; 1614; 1607; 1615; 1603; 1615; 1605; 1616

18; إِلَهٌ
وَاحِدٌ
فَلَهُ
أَسْلِمُوا
وَبَشِّرِ
الْمُخْبِتِ
10;نَ "Her ümmet için Allah'ın kendilerine rızık verdiği
hayvanlar üzerine ismini ansınlar diye kurban kesmeyi meşru kıldı." (Hac, 22/34) Bu
ayetten de anlaşıldığı gibi her peygamber devrinde kurban ibadeti vardı. Ama
günümüzdeki anlamıyla, İslam'da Kurban'ın tarihçesi, Hz. İbrahim
Peygamber ile başlar. (Bkz. Saffat, 37/99-109) Kurban Nedir? "Sözükte
"yaklaşmak, Allah'a yakınlık sağlamaya vesile olan şey" anlamına gelen kurban, dini bir terim
olarak, "ibadet maksadıyla belirli bir vakitte belirli şartları taşıyan hayvanı usulünce
boğazlamak, ya da bu şekilde boğazlanan hayvan" demektir. Arapça'da bu şekilde
kesilen hayvana udhiyye denilir." (İlmihal 2, TDV, s.1) Kurbanın
Önemi: Kurban ibadeti, çokça sevap kazanma vesilesidir. Rasulullah (sav)
şöyle buyurmaktadır: وعن عائشة
رَضِىَ
اللّهُ
عَنْها قالت:
قال رسولُ
اللّه: مَا
عَمِلَ
آدَمِىٌّ
عَمَلاً
يَوْمَ
النَّحْرِ
أحَبَّ إلى
اللّهِ
تَعالى مِنْ
إهْرَاقِهِ
الدِّمَاءَ،
إنَّهَا
لَتَأتِى
يَوْمَ
الْقِيَامَة
16; بقُرُونِهَا
وَأشْعَارِه
14;ا
وأظَْفِهَا،
وَإنَّ
الدَّمَ
لَيَقَعُ
مِنَ اللّهِ
تَعالى
بِمَكَانٍ
قَبْلَ أنْ
يَقَعَ في

الارْضِ
فَطِيبُوا
بِهَا
نَفْساً. Hz. AiŐe (r. anhç) anlatıyor:
"Rasulullah (a.s) buyurdular ki: "Hiç bir kul, kurban günü, Allah indinde kan
akıtmaktan daha sevimli bir iŐ yapamaz. Zîra, kesilen hayvan, kıyamet günü
boynuzlarıyla, killarıyla, tırnaklarıyla gelecektir. Hayvanın kanı yere düŐmezden ünce
Allah indinde yüce bir mevkiye ulaşır. Öyle ise, onu gönül hoŐluŐu
ile ifâ edin." [Tirmizî, Edâhî 1, (1493); İbnu Mâce, Edâhî 3,
(3126).] Başka bir hadiste Zeyd ibn Erkam'dan rivayete göre, kurbanın ne olduğunun
sorulması üzerine Rasulullah: "O, babanız İbrahim'in sünnetidir." buyurmuŐ,
sahabenin, kurbanda kendileri için ne gibi bir sevap bulunduğunu sormaları üzerine
de "kurbanın her bir kılı için bir hasene verileceğini" bildirmiŐtir." (İbn Mace, Edahi, 3, A.
İbn Hanbel, 368) "Kurban gerek fert gerekse toplum açısından çeŐitli yararlar
taşıyan mali bir ibadettir. Kişi kurban kesmekle Allah'ın emrine boyun eĐmiŐ ve kulluk bilincini
koruduğunu canlı bir biçimde ortaya koymuŐ olur. Mü'minler her kurban kesiminde
Hz. İbrahim ile oğlu İsmail'in Allah'ın buyruğuna mutlak itaat konusunda verdikleri baŐarılı sınavın
hatırasını tazelemiŐ ve kendilerinin de benzeri itaate hazır olduğunu simgesel davranıŐla
göstermiŐ olmaktadır. Kurban toplumda kardeŐlik, yardımlaŐma ve dayanıŐma ruhunu
canlı tutar, sosyal adaletin gerçekleŐmesine katkıda bulunur. Özellikle et satın alma
imkanı hiç bulunmayan veya çok sınırlı olan yoksulların bulunduğu
ortamlarda onun bu rolünü daha belirgin biçimde görme
mümkündür. Zengine malını Allah'ın rızası, yardımlaŐma ve baŐkalarıyla
paylaŐma yolunda harcama zevk ve aliŐkanlıĐını verir, onu cimrilik hastalığından,
dünya malına tutkunluktan kurtarır. Fakirin de varlıklı kullar aracılığıyla Allah'a
Őükretmesine, dünya nimetinin yeryüzündeki dağılımı konusunda
karamsarlık ve düŐmanlıktan kendini kurtarmasına ve kendini toplumun bir
üyesi olarak hissetmesine vesile olur." (İlmihal 2, TDV. s.2.) Kurbanın Dini
Hükmü ve Kurban ÇeŐitleri: " Kurban kesmenin fıkhî açından
değerlendirilmesi hususunda fakihler arasında görüŐ farklılıkları vardır. Dinen aranan
Şartları taşıyan kimselerin kurban kesmeleri Hanefi mezhebinde ağırlıklı görüŐ ve
bazı müctehid imamlara göre vacip, fakihlerin çoğunluğuna göre
müekked sünnettir. Kurbanın meşru kılınmıŐ bir ibadet olduğuna dair Kur’an-ı
Kerim’de deliller bulunmaktadır. Saffat Suresinde (37/107); Hz.İbrahim’in oğlu
Hz.İsmail’in yerine bir kurbanın, Allâh tarafından kendilerine fidyeye (kurban) olarak
verildiği açikça bildirilmektedir. Ayrıca diğer bazı ayetlerde de kurban ibadeti ile ilgili
nasslar mevcuttur:

لِيَشْهَدُوا
مَنَافِعَ
لَهُمْ
وَيَذْكُرُوا
اسْمَ
اللَّهِ فِي
أَيَّامٍ
مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا
رَزَقَهُم
مِّن

بَهِيمَةِ
الْأَنْعَام
16; فَكُلُوا
مِنْهَا
وَأَطْعِمُو
75; الْبَائِسَ
الْفَقِيرَ “
Kendilerine ait bir takım menfaatlara şahit olsunlar; Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği
hayvanları kurban ederken Allah'ın adını ansınlar; siz de onlardan yiyin, yoksulu ve fakiri
doyurun.” (Hacc 22/28) Hanefiler, Kuran'da Hz. Peygambere hitaben:
فَصَلِّ
لِرَبِّكَ
وَانْحَرْ "Rabbin
için namaz kıl, kurban kes" (Kevser, 108/2) buyrulmasının ümmeti de kapsadığı ve
gereklilik bildirdiği görüşündedir. Ayrıca Hz. Peygamber'in birçok
hadisinde hali vakti yerinde olanların kurban kesmesi emredilmiş veya tavsiye edilmiş,
hatta مَنْ
وَجَدَ
سَعَةً
فَلَمْ
يُضَحِّ فَلا
َ
يَقْرَبَنَّ
مُصَلاَّنَا "Kim
imkanı olduğu halde kurban kesmezse bizim mescidimize yaklaşmasın " (İbn Mace, Edahi,
2; Müsned, 2, 321), عن
مِخْنَفِ بن
سليم رَضِىَ
اللّهُ
َعَنْهُ قال:
سَمِعْتُ
رسولَ اللّه
يَقُولُ: يَا
أيُّهَا
النَّاسُ
إنَّ على
كُلِّ أهْلِ
بَيْتٍ في
كُلِّ عَامٍ
أُضْحِيَة "Ey insanlar, her
sene, her ev halkına kurban kesmek vaciptir." (Tirmizi, Edahi, 18; İbn Mace, Edahi, 2) gibi
ifadelerle bu gereklik önemle vurgulanmıştır. Öte yandan kurban kesmeyi Hz.
Peygamber hiç terk etmemiştir. Bu ve benzeri delillerden hareket eden fakihler gerekli
şartları taşıyanların kurban bayramında kurban kesmesini vacip görürler.
Sünnet olduğunu ileri sürenler ise, Kur'an'da bu konuda açık bir emrin
bulunmayışından, Hz. Peygamber'in devamlı yapmış olmasının kurbanın sünnet olmasıyla
da açıklanabileceği noktasından hareket ederler. (İlmihal II, TDV, s, 2-3) Kevser
suresindeki "Nahr" kelimesinin, "kurban kesmek, boğazlamak" anlamına geldiği gibi "başı

dik tutmak, elleri omuz hizasına kaldırmak" anlamına da gelir. Zaten kesinlik olmadığı için vacip veya sünnet hükmü; kesilmiştir. Kurban eşitleri: Kurban bayramında kesilen kurban, adak kurbanı, akika kurbanı, kıran ve temettü; hacı yapanların kestikleri ve hedy adı verilen kurban, hacda yasakların ihlali halinde gereken ceza ve kefarettir. Kurbanda Niyetin Önemli: Yaptığımız her işte ve ibadette olduğu gibi kurban ibadetinde de niyetin önemli bir yeri vardır. Nitekim Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Onların ne etleri, ne de kanları Allah'a ulaşmaz. Fakat sizin takvanız (yani Allah'a olan samimi saygınız) O'na ulaşır. Allah, onları bu şekilde size boyun eğdirdi ki, size (onları emriniz altına alma) yolunu gösterdiği için Allah'ın bizzatı; haykırınız. Yaptıkları işleri yapanları ve iyilikte bulunanları müjdele." (Hac, 22/37) Bu ayetlerde "kesilen kurbanlık hayvanların et ve kanlarının değil bu kesimi yapan müslmanın niyet, takva ve bağlılığının Allah'a ulaşacağı bildirilmiştir. Esasen kurbanı diğer hayvan kesimlerinden ayıran da budur. Niyette aslanan kalbin niyetidir, dil ile açıklanması gerekmez." (İlmihal II, TDV, s.8) Keseceğimiz kurbanlarımızın yaratıcımızın katında makbul olabilmesi için niyetimize dikkat etmeli, bu ibadetimizde sadece, et elde etme veya adet yerini bulsun gibi, başka hiçbir niyet veya maksada gılm; yerde yer vermemeli, kurbanımızı sadece Yüce Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak ve O'nun bize olan sonsuz nimetlerini bir işaret olarak kesmeliyiz. Peki Kimler Kurban Kesmekle Yücelmiş? "Bir kimsenin kurban kesmekle yücelmiş; sayılması için şartları: 1- Müslman olmak. 2- Akıllı ve buluğa ermiş olmak. 3- Yolcu olmamak, yani mukim olmak. 4- Belirli bir mali güce sahip bulunmak. Dinen yolcu hükmünde olan kimse kurban kesmekle yücelmiş; değildir. Ancak yolcu hükmünde bulunan kimsenin tek başına veya mukimlerle birlikte kurban kesmesine bir engel yoktur. Kurban kesmeyi vacip kılan zenginliğin olmadığı, zekatta ve fitir sadakasından zenginlik aynı olup kişinin borçları ve asli ihtiyaçları dışında 20 miskal (85gr.) -Başka bir şekilde ise 80.18gr.- altına, ya da buna denk bir paraya veya mala sahip olmasıdır." (İlmihal II, TDV, s.4-5) Hangi Hayvanlar Kurban Edilebilir? 1-Dinen kurban olarak kesilmesi kabul edilmiş hayvanları şunlardır: Koyun, keçi,

الْمُشْرِكِينَ "Doğrusu ben yüzümü, gökleri ve yeri yaratana, doğruya yünelerek cevirdim, ben puta tapanlardan değilim." (Enam, 6/79)
قُلْ إِنَّ
صَلاَتِي
وَنُسُكِي
وَمَحْيَايَ
وَمَمَاتِي
لِلّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ لاَ
شَرِيكَ لَهُ
وَبِذَلِكَ
أُمِرْتُ
وَأَنَاْ
أَوَّلُ
الْمُسْلِمِينَ "De ki: Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur; böyle emrolundum ve ben müslümanların ilkiyim." (Enam, 6/162-163) Daha sonra, tekbir ve tahlil getirir: " الله
اكبر الله
اكبر لااله
الاالله و
الله
اكبرالله
اكبر ولله
الحمد بسم
الله الله
اكبر" Diyerek ara vermeden kurbanını keser. Bu ayet-i kerime ile duayı okumadan sadece, "Bismillahi Allahü Ekber," yahut "Bismillah" deyip keserse yine caiz olur. Usulüne göre bir kesim yapmış olmak için, hayvanın yemek ve nefes borularıyla iki şah damarının kesilmesi gerekir. Mükellef kişi dilerse kurbandan sonra iki rekat şükür namazı kılıp dua edebilir. Kurban eti nasıl değerlendirilmelidir? Hz. Peygamber, kurban etinin üiçe taksim edilip, bir bölümünün kurban kesmeyen yoksullara dağıtılmasını, bir bölümünün akraba, tanıdık ve komşularla paylaşılmasını, birinin de evde bırakılmasını tavsiye etmiştir (Ebû Davud, Dahâyâ, 10). Ailenin durumuna göre etin tamamı da evde bırakılabilir. Ancak, toplumda muhtaçların arttığı dönemde kurban etinin çoğunun hatta tamamının dağıtılması uygun olur. Kurban derisi nasıl değerlendirilmelidir? Kurbanın derisi, bir fakire veya hayır kurumuna verilmelidir. Hz. Peygamber, veda haccında Hz. Ali'ye, kurban olarak kesilen develerinin başında durmasını ve bunların derileri ile sırtlarındaki çullarını sadaka olarak vermesini, kasap ücreti olarak bunlardan bir şey vermemesini emretmiştir (Ebu Davud; Menasik, 20). Buna göre kurban derilerinin para karşılığında satılması, kurbanın kesimi veya bakımı için ücret olarak verilmesi uygun değildir. Sonuç: Kurban ibadeti sebebiyle Müslümanlar, Yüce Allah'ın verdiği sayısız nimetlere karşı şükretmiş ve günahlarının bağışlanmasını dilemiş olurlar. Allah'a teslim oluşları ve yaptıkları bağışlarla pek çok sevap

